

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Естетика ландшафту»

I. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм	Вибіркова
Модулів – 3		Рік підготовки – 4
Змістових модулів – 3		Семестр – 8
ІНДЗ: є		Лекції – 34 год.
Загальна кількість годин – 210		Практичні – 36 год.
Тижневих годин: аудиторних – 3,5	Бакалавр	Самостійна робота – 126
		Консультації – 14
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм	Вибіркова
Модулів – 3		Рік підготовки – 4
Змістових модулів – 3		Семестр – 8
ІНДЗ: немає		Лекції – 20 год.
Загальна кількість годин – 210		Практичні – 20 год.
	Бакалавр	Самостійна робота – 144
		Консультації – 26
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Гринасюк Анастасія Русланівна, кандидат географічних наук

Контактна інформація викладача:

Телефон 0660892002

Електронна пошта: Hrynasiuk@eenu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С, СНУ імені Лесі Українки

Кафедра – туризму та готельного господарства

Факультет – географічний

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Як навчальна дисципліна «Естетика ландшафту» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 «Туризм». Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з сільського (зеленого) туризму, а також практичних аспектів організації та проведення такого виду туризму.

2. Пререквізити і постреквізити дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з теорії та практики: «Основи туризмознавства».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Естетика ландшафту» є навчити студентів основних методик з оцінювання естетичної привабливості ландшафтів з використанням суб'єктивного та об'єктивного підходів; вивчення системи таксонів, що дають можливість типізувати ландшафтні комплекси за пейзажно-естетичними властивостями; оцінювати та виділяти найбільш естетично привабливі ландшафти; територіальне планування з точки зору перспектив рекреаційного використання в результаті оцінювання естетичної привабливості ландшафтів.

Невід'ємною потребою життя і нормою цивілізованого суспільства є прагнення людей якісно задовольняти власні потреби. Для цього важливе відновлення фізичного та психоемоційного стану людини. Найчастіше забезпечення такої потреби відбувається через відпочинок. Основою для розвитку рекреації слугують рекреаційні ресурси. При виборі рекреантом місця відпочинку рекреанти перш за все орієнтуються на привабливість території, тому можна вважати, що естетичний ландшафт є головним об'єктом рекреаційного використання. Тому для належного дослідження естетичної привабливості ландшафту і збереження унікальних пейзажів потрібні спеціальні цільові напрацювання. Тому основними *завданнями* вивчення дисципліни «Естетика ландшафту» є оволодіння теоретичними і практичними навиками оцінки естетики ландшафтів та вміння застосовувати результати навчання у рекреаційно-господарському природокористуванні.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

ФК 17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

Результати навчання:

РК 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно- туристичного простору;

РК 5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

5. Структура навчальної дисципліни.

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	См. роб.	Консул.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади оцінювання естетики ландшафтів						
Тема 1. Ландшафт як просторово-цілісна система	11	2	2	7	-	2
Тема 2. Районування природних ландшафтів	11	2	2	7	-	2
Тема 3. Окультурені природні та антропогенні ландшафти	12	2	2	7	1	2
Тема 4. Передумови і чинники формування ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Тема 5. Понятійно-термінологічна система естетики ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Тема 6. Естетичні ресурси	12	2	2	7	1	2
Разом за модулем 1	81	14	14	49	4	
Змістовий модуль 2. Оцінювання естетики ландшафтів						
Тема 7. Оцінювання естетики ландшафтів: підходи та методи	13	2	4	7	-	2
Тема 8. Пейзажні комплекси та їх типізація	13	2	2	8	1	2
Тема 9. Факторно-компонентна оцінка естетики ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Тема 10. Якісна оцінка естетики ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Разом за модулем 2	51	8	10	29	4	
Змістовий модуль 3. Охорона та оптимізація рекреаційного використання естетичних ландшафтів						
Тема 11. Охорона та відновлення естетичних ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Тема 12. Рекреаційно-господарське використання естетичних ландшафтів	12	2	2	7	1	2
Тема 13. Шляхи оптимізації туристсько-рекреаційного природокористування	12	2	2	7	1	2
Тема 14. Естетичні ландшафти світу	12	2	2	7	1	2
Тема 15. Естетичні ландшафти України	12	2	2	7	1	2
Тема 16. Ландшафтний дизайн	15	2	2	10	1	2
Тема 17. Садово-паркові ландшафти	15	2	2	10	1	2
Разом за модулем 3	78	12	12	48	6	34
ІНДЗ						6
Всього годин:	210	34	36	126	14	40

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	См. роб.	Консул.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади оцінювання естетики ландшафтів						
Тема 1. Ландшафт як просторово-цілісна система	20	2	2	14	2	4
Тема 2. Понятійно-термінологічна система естетики ландшафтів	20	2	2	14	2	4
Тема 3. Естетичні ресурси	18	2	2	10	4	4
Разом за модулем 1	58	6	6	38	8	12
Змістовий модуль 2. Оцінювання естетики ландшафтів						
Тема 4. Оцінювання естетики ландшафтів:	20	2	2	14	2	4

підходи та методи						
Тема 5. Пейзажні комплекси та їх типізація	26	2	2	20	2	4
Тема 6. Факторно-компонентна оцінка естетики ландшафтів	20	2	2	14	2	4
Тема 7. Якісна оцінка естетики ландшафтів	22	2	2	14	4	4
Разом за модулем 2	88	8	8	62	10	16
Змістовий модуль 3. Охорона та оптимізація рекреаційного використання естетичних ландшафтів						
Тема 8. Охорона та відновлення естетичних ландшафтів	24	2	2	16	4	4
Тема 9. Рекреаційно-господарське використання естетичних ландшафтів	20	2	2	14	2	4
Тема 10. Шляхи оптимізації туристсько-рекреаційного природокористування	20	2	2	14	2	4
Разом за модулем 3	64	6	6	44	8	12
Всього годин:	210	20	20	144	26	40

6. Завдання для самостійного опрацювання

	Тема	Кількість годин
1.	Ландшафт як просторово-цілісна система 1. Поняття про ландшафт. 2. Класифікація ландшафтів.	7
2.	Районування природних ландшафтів 1. Поняття про районування природних ландшафтів. 2. Одиниці районування природних ландшафтів.	7
3.	Окультурені природні та антропогенні ландшафти 1. Поняття про окультурені ландшафти. 2. Поняття про антропогенні ландшафти. 3. Класифікація окультурених ландшафтів.	7
4.	Передумови і чинники формування ландшафтів 1. Кліматичні умови як чинник формування ландшафтів. 2. Рельєф та ґрунти як чинник формування ландшафтів. 3. Поверхневі води як чинник формування ландшафтів. 4. Рослинність як чинник формування ландшафтів.	7
5.	Понятійно-термінологічна система естетики ландшафтів 1. Підходи до визначення «ландшафт». 2. Перцепційна географія, поведінкова географія та гуманістична географія – нові наукові напрями.	7
6.	Естетичні ресурси 1. Підходи до визначення естетичних ресурсів. 2. Фундаментальні праці з дослідження ландшафтної естетики.	7
7.	Оцінювання естетики ландшафтів: підходи та методи. 1. Об'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів. 2. Суб'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів. 3. Методи та методики оцінювання.	7
8.	Пейзажні комплекси та їх типізація 1. Поняття «пейзаж», «пейзажний комплекс». 2. Підходи до класифікації пейзажних комплексів.	8
9.	Факторно-компонентна оцінка естетики ландшафтів 1. Суть визначення естетичного потенціалу за факторно-компонентним оцінюванням. 2. Формування шкали оцінювання відповідно до природних умов території.	7
10.	Якісна оцінка естетики ландшафтів 1. Суть визначення естетичного потенціалу за якісним оцінюванням. 2. Побудова опитувальника з набором якісних показників.	7
11.	Охорона та відновлення естетичних ландшафтів 1. Природоохоронне законодавство України. 2. Американська ідеологія захисту дикої природи. 3. Міжнародні нормативно-правові документи захисту естетики ландшафтів.	7

12.	Рекреаційно-господарське використання естетичних ландшафтів 1. Обмежене рекреаційне використання. 2. Розвиток активного туризму. 3. Інтенсивне рекреаційне використання.	7
13.	Шляхи оптимізації туристсько-рекреаційного природокористування 1. Внесення естетичних ландшафтів до природо заповідних територій.	7
14.	Естетичні ландшафти світу 1. Найбільш відомі естетичні ландшафти Європи. 2. Найбільш відомі естетичні ландшафти Північної Америки. 3. Найбільш відомі естетичні ландшафти Південної Америки. 4. Найбільш відомі естетичні ландшафти Азії. 5. Найбільш відомі естетичні ландшафти Африки. 6. Найбільш відомі естетичні ландшафти Австралії та Океанії.	7
15.	Естетичні ландшафти України 1. Естетичні ландшафти рівнинної України. 2. Естетичні ландшафти Українських Карпат та Кримських гір.	7
16.	Ландшафтний дизайн 1. Поняття про ландшафтний дизайн. 2. Специфіка та об'єкти ландшафтної архітектури. 3. Проектування об'єктів ландшафтної архітектури.	10
17.	Садово-паркові ландшафти 1. Поняття про садово-паркові ландшафти. 2. Ландшафтне мистецтво та духовна культура. 3. Естетичне облаштування садово-паркових ландшафтів.	10
Всього годин		126

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного контролю й модульного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт; оцінка за виконання й захист ІНДЗ; оцінка за виконання самостійної роботи.

Поточний контроль (макс = 40 балів)																	Модульний контроль/залік (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів		
Модуль 1														Модуль 2			Модуль 3			100		
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3						ІНДЗ	МКР 1		МКР 2	МКР 3
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	6		20	20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17						
2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2						

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються „Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки”, що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eunu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Терміни здачі практичних робіт, ІНДЗ, самостійної роботи повідомляє викладач на перших аудиторних заняття з дисципліни або прописує на інтернет-платформі курсу. Перекладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні дисципліни «Сільський (зелений) туризм» узгоджується з політикою ЗВО.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, розміщеної нижче.

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до екзамену

1. Поняття про ландшафт.
2. Класифікація ландшафтів.
3. Поняття про районування природних ландшафтів.
4. Одиниці районування природних ландшафтів.
5. Поняття про окультурені ландшафти.
6. Поняття про антропогенні ландшафти.
7. Класифікація окультурених ландшафтів.
8. Кліматичні умови як чинник формування ландшафтів.
9. Рельєф та ґрунти як чинник формування ландшафтів.
10. Поверхневі води як чинник формування ландшафтів.
11. Рослинність як чинник формування ландшафтів.
12. Підходи до визначення «ландшафт».
13. Перцепційна географія, поведінкова географія та гуманістична географія – нові наукові напрями.
14. Підходи до визначення естетичних ресурсів.
15. Фундаментальні праці з дослідження ландшафтної естетики.
16. Об'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів.
17. Суб'єктивні підходи до оцінювання естетики ландшафтів.
18. Методи та методика оцінювання.
19. Поняття «пейзаж», «пейзажний комплекс».
20. Підходи до класифікації пейзажних комплексів.
21. Суть визначення естетичного потенціалу за факторно-компонентним оцінюванням.
22. Формування шкали оцінювання відповідно до природних умов території.
23. Природоохоронне законодавство України.
24. Американська ідеологія захисту дикої природи.
25. Міжнародні нормативно-правові документи захисту естетики ландшафтів.
26. Обмежене рекреаційне використання.
27. Розвиток активного туризму.
28. Інтенсивне рекреаційне використання.
29. Шляхи оптимізації туристсько-рекреаційного природокористування
30. Внесення естетичних ландшафтів до природо заповідних територій.
31. Найбільш відомі естетичні ландшафти Європи.
32. Найбільш відомі естетичні ландшафти Північної Америки.
33. Найбільш відомі естетичні ландшафти Південної Америки.
34. Найбільш відомі естетичні ландшафти Азії.
35. Найбільш відомі естетичні ландшафти Африки.
36. Найбільш відомі естетичні ландшафти Австралії та Океанії.
37. Естетичні ландшафти рівнинної України.
38. Естетичні ландшафти Українських Карпат та Кримських гір.
39. Поняття про ландшафтний дизайн.

40. Специфіка та об'єкти ландшафтної архітектури.
41. Проектування об'єктів ландшафтної архітектури.
42. Поняття про садово-паркові ландшафти.
43. Ландшафтне мистецтво та духовна культура.
44. Естетичне облаштування садово-паркових ландшафтів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література

Основна література

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навчальний посібник / О. О. Бейдик – 3-є видання перерод і доп. – К. : Альтерпрес, 2011. – 462 с.
2. Бобров Р. В. Лесная эстетика / Р. В. Бобров. – М. : Агропромиздат, 1989. – 191 с.
3. Бучко Ж. Відеоекологічний підхід до вивчення ландшафтних комплексів / М. Дутчак, П. Чернега // Ландшафти і сучасність: збірник наукових праць. – Київ–Вінниця. – В. : Гіпаніс, 2000. – С.131–133.
4. Бучко Ж. І. До аналізу естетичних властивостей ландшафту / Ж. І. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету: Серія Географія : збірник наукових праць. – 1997. – Вип. 19. – С. 144–150.
5. Бучко Ж. І. До естетичної оцінки ландшафту / Ж. І. Бучко // Ландшафт як інтегруюча концепція ХХІ сторіччя : збірник наукових праць. – К., 1999. – С. 193–194.
6. Гибсон Дж. Экологический поход к зрительному восприятию / Дж. Гибсон / Общ. ред. и выступ. ст. А. Д. Логвиненко. – М. : Прогресс, 1988. – 464 с.
7. Голд Дж. Психология и география: Основы поведенческой географии / Дж. Голд [пер. с англ. С. В. Федулова]. – М. : Прогресс, 1990. – 304 с.
8. Горб К. Н. Концепция и общие методические принципы создания охраняемых природных территорий в зависимости от эстетической ценности природных ландшафтов / К. Н. Горб ; ред. В. Е. Борейко. – К. : Б. в., 2000. – 56 с. – (Охрана дикой природы / Киевский эколого- культурный центр ; вып.18).
9. Горб К. Н. Оценка эстетических достоинств природных ландшафтов Украины в целях заповедания: методические принципы и результаты исследований / К. Н. Горб // Гуманитарный экологический журнал. – 2001. – Т. 3., Вып. 1. – С. 3–11.
10. Гринасюк А. Р. Атрактивність ландшафтів Волинської області : теорія і практика оцінювання : монографія / А. Р. Гринасюк, Л. В. Ільїн. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 196 с.
11. Гринасюк А. Р. Ландшафти Волинської області: аналіз естетичних властивостей / А. Р. Гринасюк // Географія та туризм: наук. зб. / Ред. кол.: Я. Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К. : Альфа-ПК, 2014. – Вип. 31. – С. 201–210.
12. Гродзинська О. Ю. Перцепційне районування території України / О. Ю. Гродзинська // Ландшафт як інтегруюча концепція ХХІ сторіччя : збірник наукових праць. – К., 1999. – С. 166–170.
13. Гродзинський М. Д. Естетика ландшафту: навчальний посібник / М. Д. Гродзинський, О. В. Савицька. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський

університет», 2005 – 183 с.

14. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : у 2 т. Том 1 / М. Д. Гродзинський. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 431 с.

15. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : у 2 т. Том 2 / М. Д. Гродзинський. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 503 с.

16. Гудзевич А. В. Просторово-часова організація сучасних ландшафтів: теорія і практика / А. В. Гудзевич. – Вінниця : ВІНДРУК, 2012. – 432 с.

17. Гуцуляк В. М. Основи ландшафтознавства : навч. Посібник / В. М. Гуцуляк. – К. : НМК ВО, 1992. – 60 с.

18. Дирин Д. А. Подходы к оценке эстетических ресурсов горных ландшафтов (на примере бассейна р. Мульта) / Д. А. Дирин // Ползуновский вестник. – 2004. – №2. – С. 67–75.

19. Долгов К. М. Эстетика природы / К. М. Долгов. – М. : Ин-т философии, 1994. – С. 26–34.

20. Евдокимова Т. В. Правовая охрана эстетических свойств ландшафтов / Т. В. Евдокимова. – М. : Юрлитинформ, 2012. – 168 с.

21. Колбовский Е. Ю. Ландшафтоведение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. Ю. Колбовский. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 480 с.

22. Колбовский Е. Ю. Эстетическая оценка ландшафтов: проблемы методологии / Е. Ю. Колбовский // Ярославский педагогический вестник. Естественные науки. – 2011. – № 4., Том III. – С. 161–166.

23. Николаев В. А. Ландшафтоведение: Эстетика и дизайн : учеб. пособие / В. А. Николаев. – М. : Аспект Пресс, 2005. – 176 с.

24. Реймерс Н. Ф. Особо охраняемые природные территории / Н. Ф. Реймерс, Ф. Р. Штильмарк. – М. : Мысль, 1978. – 295 с.

25. Эрингис К. И. Экология и эстетика ландшафта / К. И. Эрингис, А.–Р. Будрюнас. – Вильнюс : Б. в., 1975. – 131 с.

26. Эстетика природы / [ред. кол. К. М. Долгов и др.]. – М. : Б. в., 1994. – 230с.

Додаткова література

1. Борейко В. Е. Введение в природоохранную эстетику / В. Е. Борейко. – К. : Киевский эколого-культурный центр, 1997. – 95 с.

2. Борейко В. Е. Екологічна етика : навч. посібник / В. Е. Борейко, А. В. Подобайло. – К. : Фітосоціоцентр, 2004. – 116 с.

3. Гумбольдт А. Космос. Опыт физического мироописания : ч. 1–3. Ч. 1 / А. Гумбольдт ; [пер. с нем. Николая Фролова] – М. : тип А. Семена, 1862. – 406 с.

4. Давиденко В. М. Заповідна справа: навч. посібник для студентів екологічних, біологічних, природничих, лісівничих, агрономічних факультетів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації / В. М. Давиденко. – Миколаїв : МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.

5. Дирин Д. А. Оценка пейзажно-эстетической привлекательности ландшафтов: методологический обзор / Д. А. Дирин, Е. С. Попов // Известия Алтайского государственного университета. – 2010. – № 3. – С. 120–124.

6. Дирин Д. А. Пейзажно-эстетические ресурсы горных территорий: оценка, рациональное использование и охрана / Д. А. Дирин. – Барнаул : Изд-во «АзБука», 2005. – 258 с.

7. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264–ХІІ від 25.06.1991 р.) [Електронний ресурс] : [Веб-портал] – Електронні дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 25.06.2014 р.). – Назва з екрану.

8. Законі України «Про природно-заповідний фонд України» (№2456–ХІІ від 16.06.1992 р.) [Електронний ресурс] : [Веб-портал] – Електронні дані. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> (дата звернення 25.06.2014 р.). – Назва з екрану.
9. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни / О.В. Ільїна – Луцьк : ПП Іванюк, 2009. – 100 с.
10. Лопина О. М. Оценка эстетико-потребительских параметров среды на региональном уровне (на примере Белгородской области) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. геогр. наук : спец. 25.00.24 «Экономическая, социальная и политическая география» / О. М. Лопина. – Воронеж, 2009. – 24 с.
11. Лосев А. Ф. Эстетика природы (природа и ее стилевые функции у Р. Роллана) / А. Ф. Лосев, А. М. Тахо-Годи. – К. : Collegium, 1998. – 242 с.
12. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
13. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В. І. Мацола. – Л. : Ін-т регіон. дослідж. НАНУ, 1997. – 259 с.
14. Меллума А. Ж. Опыт оценки пейзажной выразительности географических ландшафтов / А. Ж. Меллума // Охрана природы Латвийской ССР. – Рига : Зинатие, 1972. – С. 29–38.
15. Николаев В. А. Эстетическое восприятие ландшафта / В. А. Николаев // Вестн. Моск. ун-та. География. – 1999. – № 6. – С.10–15.
16. Николаев В. А. Феномен пейзажа / В. А. Николаев // Вестник Моск. ун-та. География. – 2002, – № 6. – С.12–19.
17. Пащенко В. М. Землезнання. Методологія природничо-географічних наук. Кн. перша / В. М. Пащенко. – К. : Б. в., 2000. – 320 с.
18. Пащенко В. М. Теоретические проблемы ландшафтоведения / В. М. Пащенко. – К. : Наук. думка, 1993. – 284 с.
19. Пащенко В. М. Методологія постнекласичного ландшафтознавства / В. М. Пащенко. – К. : Б.в., 1999. – 283 с.
20. Петлін В. М. Закономірності організації ландшафтних фацій / В. М. Петлін. – Одеса : Маяк, 1998. – 240 с.
21. Петлін В. М. Конструктивне ландшафтознавство. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 357 с.
22. Петлін В. М. Прикладне ландшафтознавство / В. М. Петлін. – К. : ІСДО. – 1993. – 92 с.
23. Реймерс Н. Ф. Охрана природы и окружающей человека среды: словарь-справочник / Н. Ф. Реймерс. – М. : Просвещение, 1992. – 320 с.
24. Реймерс Н. Ф. Природопользование: словарь-справочник / Н. Ф. Реймерс. – М. : Мысль, 1990. – 637 с.
25. Фролова М. Ю. Оценка эстетических достоинств природных ландшафтов / М. Ю. Фролова // Вестник Московского университета. География. – 1994. – №2 – С. 27–33.
26. Хацкевич Д. Х. Природа как эстетическая ценность : учеб. пособие / Д. Х. Хацкевич. – М. : Высшая школа, 1987. – 120 с.
27. Fines K. D. Landscape evaluation: a research project in East-Sassux / K.D. Fines // Regional studies. – 1968. – V. 12, № 1. – P. 41–55.